

Přiměřenost části úplaty mandátáře

Přiměřenost části úplaty mandátáře je nutno vždy posoudit vzhledem ke konkrétním okolnostem věci tak, aby byla nalezena spravedlivá rovnováha práv a povinností stran zrušené mandátní smlouvy, jež z důvodu její výpovědi mandantem nemohla být smluvními stranami řádně splněna v souladu s obsahem jejich smluvního ujednání. Posouzení přiměřenosti plnění (na rozdíl od jeho obvyklosti) je otázkou právní, jež přísluší soudu, a to podle zásad ekvity (spravedlnosti, slušnosti) při vypořádání vzájemných práv a povinností stran vzhledem ke zjištěným okolnostem jejich právního poměru. S ohledem na uvedený účel práva mandátáře na zaplacení přiměřené části úplaty podle § 574 odst. 4 obch. zák. se její výše bude zpravidla odvozovat od (sjednané či obvyklé) úplaty, která by mandátáři náležela, pokud by zařídil celou obchodní záležitost pro mandanta. Mandatář pak bude mít zpravidla právo na takovou část této úplaty, jež vyjadřuje poměr mezi veškerou činností nezbytnou pro zařízení sjednané obchodní záležitosti pro mandanta dle sjednané mandátní smlouvy vůči rozsahu a významu činnosti mandátářem skutečně a řádně uskutečněné do okamžiku jejího ukončení výpovědí mandantem. Přiměřenou částí úplaty ve smyslu § 574 odst. 4 obch. zák. zásadně nebude veškerá (sjednaná či obvyklá) úplata, na jejíž zaplacení by mandátáři vzniklo právo při úplném splnění mandátní smlouvy ve smyslu § 571 odst. 1 obch. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 23 Cdo 4636/2018-408, ze dne 27.11.2019)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně EOS KSI Česká republika, s.r.o., se sídlem v P., zastoupené Mgr. V.A.N., advokátkou se sídlem v P., proti žalované Raiffeisen stavební spořitelna a.s. se sídlem v P., zastoupené JUDr. T.S., advokátem se sídlem v P., o zaplacení 7 982 520 Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 Cm 63/2009, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 24. května 2018, č. j. 3 Cmo 45/2017-338, ve znění opravného usnesení ze dne 21. ledna 2019, č. j. 3 Cmo 45/2017-376, tak, že dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 24. května 2018, č. j. 3 Cmo 45/2017-338, ve znění opravného usnesení ze dne 21. ledna 2019, č. j. 3 Cmo 45/2017-376, se v části, již byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, odmítá. II. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. května 2018, č. j. 3 Cmo 45/2017-338, ve znění opravného usnesení ze dne 21. ledna 2019, č. j. 3 Cmo 45/2017-376, se v části, již byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni 7 755 582,71 Kč s úrokem z prodlení od 7. března 2009 do 30. června 2009 ve výši 8 % ročně a dále od 1. července 2009 do zaplacení, za každé pololetí, v němž trvá prodlení, ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, zvýšené o 7 %, a v části, již bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, zrušuje a věc se v této části vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Napadeným rozsudkem odvolací soud změnil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 12. 2016, č. j. 5 Cm 63/2009-304, jímž soud prvního stupně ve věci samé zamítl žalobu o zaplacení 7 982 520 Kč s příslušenstvím, tak, že uložil žalované zaplatit žalobkyni 7 755 582,71 Kč s úrokem z prodlení, ve zbytku rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Žalobou se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení přiměřené části úplaty za plnění mandátní smlouvy uzavřené mezi žalobkyní jako mandatářem a právní předchůdkyní žalované jako mandantem dne 11. 10. 2004, ve znění dodatků č. 1 až 3, jejímž předmětem bylo mimo jiné zajištění mimosoudního inkasa pohledávek, soudního řízení a exekučního řízení. Žalobkyně pro žalovanou zajišťovala mimosoudní inkaso od října 2004, od června 2005 zastupovala žalovanou v soudním a exekučním řízení. Odměna za zajištění soudního a exekučního vymáhání pohledávek žalované byla založena na úspěchu, byla tedy koncipována na bázi vyrovnání soudem přiznaných nákladů právního zastoupení a žalobkyně v zásadě nesla riziko neúspěchu ve sporu a riziko nedostatečné bonity dlužníka. Žalovaná tuto smlouvu ke dni 31. 8. 2018 vypověděla, odvolala plnou moc žalobkyně a odebrala žalobkyni veškeré případy, které měla žalobkyně ve své správě. K datu ukončení smlouvy měla žalobkyně rozpracovány v žalobě specifikované počty soudních případů ve třech různých stádiích. Žalobkyni však byla uhrazena pouze úplata odpovídající zálohové paušální odměně ve vší 221 753,29 Kč. Zbýlá část úplaty odpovídající rozsahu jí uskutečněné činnosti nebyla žalovanou uhrazena.

Soud prvního stupně a odvolací soud o věci znovu rozhodovaly poté, kdy předchozí rozsudek soudu prvního stupně ze dne 7. 12. 2010, č. j. 5 Cm 63/2009-89, a rozsudek odvolacího soudu ze dne 25. 10. 2011, č. j. 3 Cmo 87/2011-123, jimiž byla ve věci samé žaloba zamítnuta, byly k dovolání žalobkyně zrušeny rozsudkem dovolacího soudu ze dne 26. 11. 2013, č. j. 23 Cdo 1314/2012-142, a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Po skutkové stránce vyšel odvolací soud ze zjištění, že dne 11. 10. 2004 byla mezi účastnicemi uzavřena žalobkyní tvrzená smlouva s dodatky č. 1 3, jež byla s účinností k 31. 8. 2008 vypovězena žalovanou, a k tomuto datu byly žalované předány žalobkyní rozpracované případy vymáhání pohledávek žalované. Pro případ ukončení smlouvy nebyl ve prospěch žalobkyně jako mandatáře sjednán žádný zvláštní nárok. Žalovaná již vyplatila žalobkyni odměnu podle čl. 9.3. dodatku č. 1 mandátní smlouvy za všechny případy uvedené v tabulkách předložených žalobkyní a nevratný zpracovatelský poplatek ve výši 221 753,29 Kč. Výše úplaty, na kterou by žalobkyni vzniklo právo v případě úplného splnění smlouvy, činí dle vypracovaného znaleckého posudku 7 977 336 Kč. Tato úplata by kryla veškeré náklady vzniklé žalobkyni i ziskovou přírůžku.

Po právní stránce se odvolací soud neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno ohledně svého tvrzení, že odměna, která byla žalobkyni již zaplacená, nedosahuje výše přiměřené úplaty za činnost provedenou žalobkyní pro žalovanou do ukončení mandátní smlouvy podle § 574 odst. 4 zák. č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku. Dle názoru odvolacího soudu je žalovaná povinna podle tohoto ustanovení zaplatit žalobkyni část úplaty za činnost do ukončení smlouvy ve výši uvedené ve znaleckém posudku. Tato částka by pak měla být snížena o všechny úhrady zaplacené žalovanou ve prospěch žalobkyně v souvislosti s předmětnými případy, jež celkem činí částku 221 753,29 Kč. Proto má žalobkyně dle odvolacího soudu právo na doplacení částky 7 755 582,71 Kč a v tomto rozsahu shledal odvolací soud žalobu opodstatněnou co do důvodu i výše.

Rozsudek odvolacího soudu napadla v celém rozsahu žalovaná dovoláním, které považuje za přípustné podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen o. s. ř.), především proto, že rozsudek odvolacího soudu je nepřezkoumatelný, neboť odvolací soud nedostal požadavkům na řádné odůvodnění rozhodnutí a odchylně od závěrů dovolacího soudu vyjádřených v rozhodnutích ze dne 11. 5. 2011 ve věci sp. zn. 28 Cdo 4118/2010 a ze dne 14. 12. 2016 ve věci sp. zn. 30 Cdo 3119/2016 a v nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009 ve věci sp. zn. II. ÚS 435/09 prakticky rezignoval na řádné odůvodnění svého rozsudku, když odvolací soud nezdůvodnil, jaké úvahy jej k rozhodnutí vedly, co vzal v potaz za prokázané či neprokázané a pod jaké konkrétní právní normy soud žalovaný nárok podřadil.

Žalovaná dovozuje přípustnost svého dovolání rovněž proto, že odvolací soud se odchýlil od ustálené judikatury v otázce naplnění pojmových znaků mandátní smlouvy a posuzování právního úkonu dle

jeho obsahu a vůle stran. Žalovaná má za to, že smluvní vztah mezi účastnicemi vzhledem k uzavřenému dodatku č. 1 nelze podřadit pod mandátní smlouvu. Pakliže se žalobkyně zavázala poskytovat právní služby žalované, přičemž k tomu pouze formálně používala plnou moc udělenou ze strany žalované advokátovi, který prakticky žádné právní služby pro žalovanou nevykonával, byla by předmětná smlouva v takovém případě neplatná pro rozpor se zákonem podle § 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, a § 39 zák. č. 40/1964 Sb. vzhledem k závěrům vyjádřeným v rozsudcích dovolacího soudu ze dne 29. 4. 1999 ve věci sp. zn. 2 Cdo 1659/97 a ze dne 30. 8. 2011 ve věci sp. zn. 30 Cdo 4831/2010. Skutečným předmětem smlouvy však dle žalované nebylo vymáhání pohledávek, ale toliko zajištění zprostředkování advokáta, který pro žalovanou pohledávky vymáhal. Předmětnou smlouvu proto nelze podřadit pod režim § 566 a násl. obchodního zákoníku, neboť pojmovým znakem mandátní smlouvy je vykonávání určité činnosti na účet mandanta, což žalobkyně nečinila, nýbrž tak činil advokát, kterému žalovaná udělila písemnou plnou moc. Žalobkyně zajišťovala pouze správu advokátních spisů, ovšem nikoli pro žalovanou, nýbrž pro advokáta, který byl k vymáhání pohledávek žalovanou zmocněn. Zmocněný advokát se předmětné smlouvy nikterak neúčastnil a i kdyby byla třístranná smlouva mezi účastnicemi a advokátem uzavřena, nejednalo by se o smlouvu mandátní, nýbrž o smlouvu nepojmenovanou, a tudíž se žalobkyně nemůže dovolávat ustanovení § 574 odst. 4 obch. zák. o mandátní smlouvě. Odvolací soud tak dle žalované nepostupoval při výkladu obsahu ujednání mezi účastnicemi podle § 35 odst. 2 obč. zák. a jeho závěr je v rozporu s názory vyjádřenými v rozsudcích dovolacího soudu ze dne 28. 4. 2011 ve věci sp. zn. 23 Cdo 898/2009, ze dne 27. 11. 2012 ve věci sp. zn. 32 Cdo 4818/2010, ze dne 13. 5. 2013 ve věci sp. zn. 23 Cdo 1470/2012, ze dne 23. 11. 2010 ve věci sp. zn. 32 Cdo 4637/2009, ze dne 28. 3. 2012 ve věci sp. zn. 32 Cdo 2485/2011, ze dne 30. 9. 2013 ve věci sp. zn. 32 Cdo 3586/2011, ze dne 31. 3. 2014 ve věci sp. zn. 32 Cdo 1185/2012 a ze dne 18. 10. 2017 ve věci sp. zn. 32 Cdo 4725/2015. Odvolací soud navíc nesprávně interpretoval závazný právní názor vyjádřený v rozsudku dovolacího soudu ze dne 26. 11. 2013, č. j. 23 Cdo 1314/2012-142, kterým byla předchozí rozhodnutí soudu prvního stupně i odvolacího soudu zrušena, neboť dovolací soud se v tomto svém rozhodnutí povahou právního vztahu mezi účastnicemi ani povahou nároku uplatněného žalobkyní nezabýval, když soudy původně zamítly žalobu pro neunesení břemene tvrzení žalobkyní.

Dovolání je dle žalované přípustné i v otázce posouzení případného vzniku práva žalobkyně jako mandatáře na odměnu, při jejímž posouzení se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury. Dle žalované i v případě, kdy by bylo možno uvažovat o uzavření mandátní smlouvy mezi účastnicemi, byla odměna sjednána dle čl. 9.3. a 10.3. dodatku č. 1 smlouvy v paušální výši 5 000 až 15 000 Kč za jednotlivý případ a strany si ujednaly, že odměna zahrnuje veškerou činnost žalobkyně pro žalovanou při vymáhání jejích pohledávek, a tato odměna byla žalobkyni již zaplacená. Žalobkyni tak byla zaplacená celá sjednaná odměna a žalovaná není povinna žalobkyni nad tento rámec ničeho platit. Žalobkyni byla zaplacená odměna za veškerou činnost při vymáhání jednotlivých pohledávek až do skončení celého případu, přičemž žalobkyně portfolio pohledávek rozpracovala a svoji činnost nedokončila. Odkazujíc na závěry uvedené v rozhodnutích dovolacího soudu ze dne 15. 3. 2005 ve věci sp. zn. 32 Odo 1056/2004, ze dne 20. 12. 2011 ve věci sp. zn. 23 Cdo 3992/2011 a ze dne 30. 1. 2014 ve věci sp. zn. 23 Cdo 3312/2013, podle kterých je mandátní smlouva smlouvou o činnosti, nikoli o výsledku, má žalovaná za to, že za činnost žalobkyně byla odměna výslovně sjednána a ta byla žalovanou uhrazena.

Žalovaná dále, odkazujíc na závěry uvedené v rozsudcích dovolacího soudu ze dne 16. 10. 2002 ve věci sp. zn. 21 Cdo 192/2002, ze dne 10. 10. 2002 ve věci sp. zn. 21 Cdo 46/2002 a ze dne 22. 5. 2007 ve věci sp. zn. 32 Odo 342/2005, spatřuje přípustnost dovolání rovněž v tom, že skutková zjištění odvolacího soudu nemají oporu v provedeném dokazování, když ustanovený znalec ve svém posudku určil maximální a reálně možnou odměnu žalobkyně jak v části odměny sjednané jako procentuální provize z vymoženého splnění pohledávky, tak v části odměny ve výši přísudku náhrady nákladů řízení, avšak žalobkyně se v řízení domáhala pouze nároku na odměnu v případě vymožení

přisudků. Odvolací soud dospěl k závěru, že částka určená znaleckým posudkem odpovídá žalobnímu nároku, ačkoli závěry znaleckého posudku se podané žaloby týkají pouze částečně.

Konečně pak žalovaná dovozuje přípustnost svého dovolání i pro posouzení otázky způsobu určení výše nároku podle § 574 odst. 4 obch. zák., jež dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena. Žalovaná má za to, že mandátní smlouva je smlouvou o činnosti, nikoli smlouvou o výsledku. Z toho důvodu má mandatář podle § 574 odst. 4 obch. zák. právo na úhradu příslušné části odměny pouze za činnost vykonávanou do doby ukončení smlouvy výpovědí mandanta. Posouzení věci odvolacím soudem je proto dle žalované nesprávné v tom, že odměna za činnost byla mezi stranami sjednána paušálním způsobem dle čl. 9.3. dodatku č. 1 předmětné smlouvy, přičemž nárok na provizi z vymoženého plnění a nárok na sjednané přisudky představují odměnu za výsledek, na níž § 574 odst. 4 obch. zák. nedopadá. Odvolací soud navíc přiznal žalobkyni jako přiměřenou odměnu částku, na kterou by žalobkyně měla dle znaleckého posudku právo, kdyby všechny případy dokončila. Uvedené ustanovení však směřuje na situace, kdy si mandatář, který svoji činnost nedokončil, zaslouží alespoň pokrytí svých nákladů a část odměny.

Žalovaná proto navrhuje, aby dovolací soud změnil dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu tak, že žalobu v celém rozsahu zamítá, popř. aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v plném rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně se k dovolání žalované vyjádřila tak, že považuje dovolání žalované za nepřípustné, když žalobkyně odkazuje na řadu nesouvisejících rozhodnutí dovolacího soudu a žalovaná přichází s řadou nových tvrzení, čímž se její dovolání se stalo značně nepřehledným. Důvody uváděné žalovanou představují dle žalobkyně ve skutečnosti pouze věcnou polemiku s jednotlivými závěry odvolacího soudu. Žalobkyně proto navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas a osobou řádně zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1 a § 241 odst. 1 o. s. ř.), nejprve posoudil, zda je dovolání v celém svém rozsahu podáno osobou oprávněnou.

Žalovaná napadá rozsudek odvolacího soudu v rozsahu všech tří výroků a navrhuje, aby dovolací soud změnil napadený rozsudek odvolacího soudu tak, že žalobu v celém rozsahu zamítá, nebo aby dovolací soud tento rozsudek v plném rozsahu zrušil. Žalovaná tedy brojí i proti té části rozsudku odvolacího soudu, kterým byl částečně potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, jímž byla žaloba zamítnuta.

K podání dovolání je však oprávněn (subjektivně legitimován) jen ten z účastníků řízení, jemuž byla rozhodnutím odvolacího soudu způsobena újma na právech a tuto újmu lze napravit tím, že dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zruší (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 1999 ve věci sp. zn. 20 Cdo 1760/98 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004 ve věci sp. zn. 29 Odo 198/2003).

Proto dovolací soud postupoval podle § 243c odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 218 písm. b) o. s. ř. a dovolání směřující proti potvrzující části napadeného rozsudku odvolacího soudu jako subjektivně nepřípustné odmítl.

V rozsahu, v jakém dovolání směřuje proti měnící části rozsudku odvolacího soudu, dovolací soud shledal, že bylo podáno osobou k tomu oprávněnou. Proto posoudil, zda je dovolání přípustné.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení

otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 až 3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odst. 1). V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh) (odst. 2). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení (odst. 3).

Dovolatelce lze v obecné rovině přisvědčit v tom, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí odvolacího soudu co do právního posouzení věci zakládá přípustnost (i důvodnost) dovolání proti takovému rozhodnutí, neboť v takovém případě je dovolacímu soudu upřena možnost případného věcného přezkumu napadeného rozhodnutí (na podkladě dovolatelem vymezených předpokladů přípustnosti dovolání), a v dovolacím řízení takový nedostatek rozhodnutí odvolacího soudu napravit nelze. Proto jediným procesním vyústěním této situace je vydání kasačního rozhodnutí (k tomu srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010 ve věci sp. zn. 30 Cdo 3025/2009 a ze dne 14. 12. 2016 ve věci sp. zn. 30 Cdo 3119/2016).

Otázka, za jakých okolností je možno považovat soudní rozhodnutí za nepřezkoumatelné, byla v rozhodování dovolacího soudu již vyřešena. Měřítkem toho, zda je či není rozhodnutí soudu přezkoumatelné, je především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě využít opravných prostředků proti tomuto rozhodnutí. I když rozhodnutí soudu nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nejsou podle obsahu uplatněného opravného prostředku na újmu práv účastníků řízení. Rozhodnutí soudu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů tehdy, když vůči němu nemůže účastník, který s rozhodnutím nesouhlasí, náležitě formulovat důvody opravného prostředku, a ani soud rozhodující o tomto opravném prostředku nemá náležité podmínky pro zaujetí názoru na věc. Nelze pokládat za nepřezkoumatelné takové rozhodnutí, u něhož je všem účastníkům nepochybné, jak a proč bylo rozhodnuto (srov. obdobně například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013 ve věci sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2015 ve věci sp. zn. 22 Cdo 3814/2015). Z obsahu dovolacích důvodů formulovaných dovolatelkou vyplývá, že jí bylo zřejmé, že odvolací soud na základě skutkových zjištění posoudil právní vztah mezi účastnicemi jako závazek vzniklý z mandátní smlouvy ve smyslu § 566 a násl. obch. zák. ukončený předčasně výpovědí žalované, jehož součástí byla povinnost žalované zaplatit za takové situace žalobkyni přiměřenou část úplaty podle § 574 odst. 4 obch. zák., přičemž výši této úplaty odvolací soud dovodil z celkové sjednané odměny, která by žalobkyni příslušela v případě úplného splnění smlouvy, zjištěné z provedeného znaleckého posudku.

Byť tedy dovolatelka ve svém dovolání namítá nepřezkoumatelnost dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu, přesto je z obsahu jejího dovolání zřejmé, že věděla, jak odvolací soud rozhodl a proč změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobě částečně vyhověl. Protože ani případné nedostatky odůvodnění rozsudku odvolacího soudu nemohly být na újmu práv dovolatelky, není možné úspěšně dovozovat, že by rozhodnutí odvolacího soudu bylo nepřezkoumatelné (srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2014 ve věci sp. zn. 21 Cdo 3466/2013).

Odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu je tudíž v tomto smyslu srozumitelné a dostatečné, a vytýkaná nepřezkoumatelnost rozhodnutí odvolacího soudu nezahrnuje žádnou otázku hmotného či procesního práva, na jejímž posouzení by spočívalo napadené rozhodnutí, a nepředstavuje tak

uplatnění způsobilého dovolacího důvodu (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) jako základní podmínky přípustnosti dovolání.

Dovolatelka dále jako předpoklad přípustnosti dovolání uvádí, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu v právním posouzení předmětné smlouvy uzavřené mezi účastnicemi. Tvrdí, že závazek vzniklý z této smlouvy nemá mandátní povahu ve smyslu § 566 a násl. obch. zák., neboť předmětem této smlouvy bylo zprostředkování advokáta, který pro žalovanou pohledávky soudně vymáhal, a žalobkyně tudíž nevykonávala na účet žalované žádnou činnost, nýbrž vykonávala správu spisů pro advokáta zmocněného žalovanou.

Dovolací soud v usneseních ze dne 10. 4. 2014 ve věci sp. zn. 32 Cdo 192/2014 a ze dne 28. 4. 2014 ve věci sp. zn. 32 Cdo 952/2014 vyložil, že výsledek, k němuž odvolací soud dospěl na základě zjištěného skutkového stavu věci a za užití zákonných interpretačních pravidel při odstraňování pochybností o obsahu právního úkonu (o skutečné vůli stran jimi projevené), není řešením otázky hmotného práva v intencích § 237 o. s. ř., jež by bylo možno porovnávat s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Od ustálené judikatury by se odvolací soud mohl odchýlit pouze v postupu, jímž k takovému výsledku (k závěru o obsahu právního úkonu) dospěl, např. že by nevyužil příslušné výkladové metody či že by jeho úvahy při jejich aplikaci byly zatíženy chybou v logice.

Vyšel-li odvolací soud ze skutkového zjištění, že předmětem smlouvy uzavřené mezi účastnicemi, označené jako mandátní smlouva, ve znění jejích dodatků, bylo zajištění mimosoudního inkasa pohledávek žalované a jejich soudního a exekučního vymáhání, není závěr odvolacího soudu o mandátní povaze takové smlouvy v rozporu s kogentními zákonnými pravidly pro výklad právních úkonů ve smyslu § 266 odst. 1 až 4 obch. zák. Dovolatelka pak žádné konkrétní vady výkladového postupu vedoucího k takovému závěru odvolacího soudu nevytýká a pouze obecně odkazuje na závěry soudní praxe o otázkách výkladu právních úkonů, jež však názor odvolacího soudu nikterak nezpochybňují a vesměs na projednávanou věc ani nedopadají.

Odvolací soud se svým názorem o mandátní povaze závazku mezi účastnicemi nikterak neodchýlil od rozhodování dovolacího soudu ani v tom směru, že znakem typové mandátní smlouvy podle § 566 a násl. obch. zák. je závazek mandatáře zařídit pro mandanta sjednanou obchodní záležitost, přičemž mandatář odpovídá mandantovi pouze za řádnost své činnosti, nikoli za její výsledek (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014 ve věc sp. zn. 23 Cdo 3312/2013). Odlišné ujednání stran o podmínkách vzniku práva mandatáře na úplatu či o její splatnosti oproti dispozitivnímu ustanovení § 571 odst. 2 obch. zák. na mandátní povaze takového závazku samo o sobě ničeho nemění (srov. v tomto smyslu obdobně např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2005 ve věci sp. zn. 32 Odo 1056/2004 a ze dne 25. 1. 2006 ve věci sp. zn. 32 Odo 303/2005 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2017 ve věci sp. zn. 32 Cdo 3612/2017).

Kromě toho pak dovolatelka sama správně uvádí, že dovolací soud ve svém zrušovacím rozsudku v projednávané věci ze dne 26. 11. 2013, č. j. 23 Cdo 1314/2012-142, povahu právního vztahu mezi účastnicemi nikterak neposuzoval. Odvolací soud se tudíž ani ve vztahu k tomuto rozhodnutí při posouzení dané otázky nikterak neodchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, a dovolání v této části tudíž nelze shledat přípustným.

Námítka dovolatelky, že předmětná smlouva uzavřená mezi účastnicemi je neplatná pro rozpor s § 2 zákona o advokacii a § 39 zák. č. [40/1964](#) Sb. nemůže být v dovolacím řízení úspěšná, neboť nebyla uplatněna v nalézacím ani v odvolacím řízení, ačkoliv bez jakékoliv pochyby být uplatněna mohla.

Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi ustáleně vychází z názoru, že v občanském soudním řízení sporném se uplatňuje zásada projednací, která klade důraz na odpovědnost účastníka za výsledek řízení, a to i řízení odvolacího. I když v odvolacím řízení lze rozsudek soudu prvního stupně přezkoumat i z důvodů, které nebyly v odvolání uplatněny, samotná skutečnost, že odvolací soud se

otázkou v odvolacím řízení neuplatněnou nezabýval, nezakládá dovolací důvod spočívající v nesprávném právním posouzení věci (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2009 ve věci sp. zn. 22 Cdo 122/2008, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2011 ve věci sp. zn. 22 Cdo 468/2010 a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012 ve věci sp. zn. 22 Cdo 4131/2010).

V projednávané věci neuplatnila dovolatelka námitku neplatnosti předmětné smlouvy uzavřené mezi účastnicemi před soudem prvního stupně ani soudem odvolacím. Pokud se jí proto odvolací soud nezabýval, nemůže jeho rozhodnutí spočívat jen z tohoto důvodu na nesprávném právním posouzení věci, jestliže s touto námitkou přichází žalovaná až v dovolání (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2018 ve věci sp. zn. 22 Cdo 2618/2018).

Z uvedeného vyplývá, že pro vyřešení takto vymezené právní otázky nelze shledat dovolání přípustným.

Přípustnost dovolání nezakládá ani tvrzení dovolatelky, že úplata za činnost žalobkyně jako mandatářky pro žalovanou na základě předmětné smlouvy uzavřené mezi účastnicemi byla sjednána pouze v paušální výši za jednotlivý případ vymáhání pohledávek žalované, a tudíž celá sjednaná úplata byla žalobkyni ze strany žalované již zaplacená. Tímto tvrzením dovolatelka napadá správnost skutkových zjištění soudů o tom, že úplata žalobkyně za její činnost dle předmětné smlouvy byla sjednána v širším rozsahu. Odlišné tvrzení dovolatelky uplatněné v jejím dovolání nemůže být způsobilým dovolacím důvodem, neboť správnost skutkových zjištění soudů dovolacímu přezkumu nepodléhá (srov. § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř.).

Obdobně pak dovolatelkou uplatněná námitka, že skutkové závěry odvolacího soudu o výši maximální a reálně možné úplaty žalobkyně sjednané podle předmětné smlouvy nemají vzhledem k obsahu provedeného znaleckého posudku oporu v provedeném dokazování, není s to založit přípustnost dovolání, a to již proto, že po novele dovolacího řízení účinné od 1. 1. 2013 je jediným zákonem stanoveným, a tedy i přípustným, dovolacím důvodem nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Za stávající úpravy samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem nelze úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013 ve věci sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 4/2014).

Dovolací soud nicméně shledává dovolání přípustným pro posouzení dovolatelkou předestřené otázky hmotného práva týkající se vymezení rozhodujících skutečností opodstatňujících přiměřenost části úplaty, na jejíž zaplacení vzniká mandatáři vůči mandantovi právo při (úplné či částečné) výpovědi mandátní smlouvy ze strany mandanta ve smyslu ustanovení § 574 odst. 4 obch. zák., neboť tato otázka nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

Dovolání je i důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu spočívá při posouzení této otázky na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.).

Právní posouzení věci je činnost soudu spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná, či nikoliv.

Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 574 odst. 1 a 4 obch. zák. (ve znění účinném do 31. 12. 2013), ve spojení s § 3028 odst. 3 o. z., mandant může smlouvu kdykoli částečně nebo v celém rozsahu vypovědět (odst. 1). Za činnost řádně uskutečněnou do účinnosti výpovědi má mandatář nárok na úhradu nákladů vynaložených podle § 572 a na přiměřenou část úplaty (odst. 4).

Dispozitivní úprava práv a povinností stran mandátní smlouvy v případě jejího předčasného (částečného či úplného) ukončení výpovědí mandanta stanovená v § 574 odst. 4 obč. zák. vyplývá z povahy mandátní smlouvy jako smlouvy o činnosti a nikoliv smlouvy o výsledku (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014 ve věci sp. zn. 23 Cdo 3312/2013). Proto není-li mezi stranami sjednáno jinak, vzniká za takové situace mandatáři právo na zaplacení přiměřené části (sjednané či obvyklé) úplaty za jím vykonanou činnost při plnění mandátní smlouvy (tj. při zařizování obchodní záležitosti pro mandanta), a to bez ohledu na to, zda tato činnost vedla k očekávanému výsledku či nikoli.

Proto přiměřenost části úplaty, kterou je v takovém případě mandant povinen mandatáři zaplatit, musí odpovídat námaze vynaložené mandatářem při zařizování obchodní záležitosti pro mandanta (obdobně v teorii k úpravě práv a povinností z příkazní smlouvy dle o. z. srov. Simon, P.: § 2443. In: Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 810). Jedná se o úplatu za skutečně odvedenou činnost mandatáře při plnění mandátní smlouvy do okamžiku jejího zrušení, přičemž se zohlední pouze plnění řádné a nikoli vadné (srov. obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2017 ve věci sp. zn. 32 Cdo 3612/2017).

Na vznik práva mandatáře na zaplacení přiměřené části úplaty nicméně nemá žádný vliv skutečnost, zda strany mandátní smlouvy sjednaly podmínky vzniku práva mandatáře na zaplacení úplaty či její splatnost odchýlně od dispozitivní úpravy v § 571 odst. 2 obč. zák., neboť zaplacení přiměřené části úplaty podle § 574 odst. 4 obč. zák. není plněním sjednaných práv a povinností dle (trvajících) mandátní smlouvy, nýbrž jde o zákonem dispozitivně založené právo mandatáře v důsledku (předčasně) zaniklého závazku.

Přiměřenost části úplaty mandatáře je nutno vždy posoudit vzhledem ke konkrétním okolnostem věci tak, aby byla nalezena spravedlivá rovnováha práv a povinností stran zrušené mandátní smlouvy, jež z důvodu její výpovědi mandantem nemohla být smluvními stranami řádně splněna v souladu s obsahem jejich smluvního ujednání. Posouzení přiměřenosti plnění (na rozdíl od jeho obvyklosti) je otázkou právní, jež přísluší soudu, a to podle zásad ekvity (spravedlnosti, slušnosti) při vypořádání vzájemných práv a povinností stran vzhledem ke zjištěným okolnostem jejich právního poměru (obdobně v teorii k úpravě smlouvy zmocňovací v obecném zákoníku občanském srov. Sedláček, J.: § 1020. In: Sedláček, J., Rouček, F. a kol.: Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému. Díl čtvrtý. Praha: V. Linhart, 1936, str. 631).

S ohledem na uvedený účel práva mandatáře na zaplacení přiměřené části úplaty podle § 574 odst. 4 obč. zák. se její výše bude zpravidla odvozovat od (sjednané či obvyklé) úplaty, která by mandatáři náležela, pokud by zařídil celou obchodní záležitost pro mandanta (obdobně v teorii k úpravě příkazní smlouvy dle o. z. srov. Uhlíř, D.: § 2443. In: Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1588). Mandatář pak bude mít zpravidla právo na takovou část této úplaty, jež vyjadřuje poměr mezi veškerou činností nezbytnou pro zařizování sjednané obchodní záležitosti pro mandanta dle sjednané mandátní smlouvy vůči rozsahu a významu činnosti mandatářem skutečně a řádně uskutečněné do okamžiku jejího ukončení výpovědí mandantem. Z uvedeného tedy vyplývá, že přiměřenou částí úplaty ve smyslu § 574 odst. 4 obč. zák. zásadně nebude veškerá (sjednaná či obvyklá) úplata, na jejíž zaplacení by mandatáři vzniklo právo při úplném splnění mandátní smlouvy ve smyslu § 571 odst. 1 obč. zák.

Proto dospěl-li odvolací soud v poměrech projednávané věci k názoru, že přiměřenou část úplaty žalobkyně podle § 574 odst. 4 obč. zák. za její činnost při plnění mandátní smlouvy uzavřené mezi účastnicemi do okamžiku její výpovědi ze strany žalované je možno určit ve výši reálně dosažitelné úplaty zjištěné dle provedeného znaleckého posudku, jež by žalobkyni příslušela, pokud by došlo k úplnému splnění mandátní smlouvy (tj. zařizování celé sjednané obchodní záležitosti pro žalovanou), není jeho rozhodnutí správné. Ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, jenž nedoznal

změn ani v odvolacím řízení, vyplývá, že žalobkyně pro žalovanou sjednanou obchodní záležitost (tj. zajištění mimosoudního inkasa pohledávek žalované a jejich soudního a exekučního vymáhání) v nezanedbatelném rozsahu po dobu trvání smlouvy nezařídila. Za takové situace nemůže být přiměřené, aby se část úplaty žalobkyně ve smyslu § 574 odst. 4 obch. zák. rovnala veškeré sjednané úplatě, jež by žalobkyni náležela při úplném splnění mandátní smlouvy ve smyslu § 571 odst. 1 obch. zák.

Lze tak uzavřít, že rozhodnutí odvolacího soudu v jeho měnící části neobstojí, neboť odvolací soud posoudil zjištěný skutkový stav (jenž sám dovolacímu přezkumu ve smyslu § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. nepodléhá), podle právní normy, kterou nesprávně vyložil.

Proto dovolací soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné a dovolání v rozsahu, v jakém je subjektivně přípustné, je opodstatněné. Z tohoto důvodu napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) v jeho měnící části a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení zrušil.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náležitě odůvodnění jako procesní záruka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Poučení účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právní otázka \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Moderace nákladů](#)
- [Dovolání](#)
- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)